

МЕНИДЖЪР.

цена 7 лв. www.manager.bg

Брой 6 (272) юни – юли 2021

Промяната, на която сме способни

WWW.MANAGER.BG

МЕНИДЖЪР

ЕДНА ГОДИНА ПЪТУВАНЕ В СВЕТА НА БИЗНЕСА
С АБОНАМЕНТ ЗА 66 ЛВ.

МЕНИДЖЪР

a company of VM FINANCE GROUP

АДРЕС: СОФИЯ 1000, УЛ. „СЕРДИКА“ № 13, ЕТ. 3, 4
WEB WWW.MANAGER.BG
E-MAIL PRESS@MANAGER.BG

УПРАВИТЕЛ

ДЕНИЦА ДИМИТРОВА ✉ dadimitrova@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

ЕЛИЦА НИКОЛОВА ✉ ednikolova@manager.bg

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР

БОРЯНА ТЕЛБИС ✉ btelbis@manager.bg

РЕДАКТОР СПЕЦИАЛНИ ПРОЕКТИ

ВЕНЦИСЛАВ САВОВ ✉ vsavov@manager.bg

АРТ ДИРЕКТОР

РОСЕН ЙОРДАНОВ

ДИРЕКТОР ПРЕДПЕЧАТ И ПРОИЗВОДСТВО

БОРИСЛАВ МИРАЗЧИЙСКИ

ДИЗАЙН И ПРЕДПЕЧАТ

МИЛЕНА ВЪЛЧИНОВА

КОРЕКТОР

СЕНКА СИМЕОНОВА

СПЕЦИАЛИСТ МАРКЕТИНГ И КОМУНИКАЦИИ

МАГДАЛЕНА МАРТЕВА-СИМЕОНОВА

✉ mmsimeonova@manager.bg

МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА

КРАСИМИРА АЛЕКСАНДРОВА

✉ kaleandrova@manager.bg

СПЕЦИАЛИСТ РЕКЛАМА

ЕЛЕНА ПАНАЙОТОВА ✉ EPanayotova@manager.bg

СТАРШИ ЕКСПЕРТ ОНЛАЙН РЕКЛАМА

ДАРИНА КЮЧУКОВА ✉ dkyuchukova@manager.bg

СПЕЦИАЛИСТ ДИГИТАЛНИ МЕДИИ И АБОНАМЕНТИ

ДИАНА УЗУНОВА ✉ duzunova@manager.bg

СПЕЦИАЛИСТ СЪБИТИЯ

МАРТИН ГЕОРГИЕВ ✉ martingeorgiev@manager.bg

МЕНИДЖЪР ПРОДАЖБИ И АБОНАМЕНТ

МАРИН ГЕНОВ ✉ mgenov@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

НА САЙТА „МЕНИДЖЪРНЮЗ“

ИРИНА ВЕЛЕВА ✉ iveleva@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР НА САЙТА „ОБЕКТИ“

ВЛАДИМИР ТОДОРОВ ✉ vtodorov@obekti.bg

РЕДАКТОР НА САЙТА „НОВИТЕ РОДИТЕЛИ“

ВЕСЕЛИНА МОНЧЕВА ✉ vmoncheva@noviteroditeli.bg

ДИРЕКТОР ФИНАНСИ И АДМИНИСТРАЦИЯ

Деница Коцева

Business Signature – спонсорирано съдържание

Брой 6 (272)
юни – юли 2021

бел. ред.

Ако като си събирах личните книги от библиотеката в офиса, се зачетох в началото на една от служебните – онези за успеха. Бързо я затворих с отегчение, защото то гласеше, че ако не обичаш това, което правиш, ще загубиш от някой, който го обича.

Колко точно жалки и вредни са подобни лозунги? Всеки може да обича работата си такава, каквато е – без да иска да промени смисъла и приноса ѝ. Истински обаче ще изпревариш само ако си готов да подобряваш и да се целиш по-високо въпреки съпротивата и конформизма. Ако не се страхуваш пак да започваш от нулата и да догонваш за нула време.

По този път обич няма – има отдаденост, съвест, учене и пак учене, намиране на още сили и споделянето им с другите.

Дори възможността да обикнеш постигнатото не е значима. Най-важно е кой друг обича този резултат? Колко хора събуди, колко живота, отношения, нагласи и системи подобри, на колко терена, за колко време, какво следва утре, за да не угасне устремът на започнатото? Тези въпроси нямат край – и работата по тях не е за обичане и не е за пазене, а за вършене.

Елица Николова

Печат

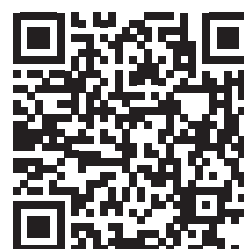
АЛИАНС ПРИНТ

пълноцветно обслужване

Издава „МИТ ПРЕС“ ООД,
част от „ВМ ФИНАНС ГРУП“ АД

Абонамент за „Мениджър“ тук:

съдържание

Game On

- 6 ПРОГРАМИСТ ИЗВЪН КУТИЯТА**
Пътят на 18-годишния Георги Корчаков до изобретяването на Smart Medical Box
- 8 ГРАДСКИТЕ ПРОФЕСИИ ОТ БЛИЗКОТО БЪДЕЩЕ**
Тенденции след новото нормално
- 10 ТРИУМФ ЗА БИЗНЕСА И ЗА ХОРАТА**
Разговор за „Мениджър на годината 2021“ със Силвия Пенева, управляващ съдружник в „Делойт България“
- 12 ЩАСТИЕТО СЛЕД ТРЕТАТА ВЪЛНА**
Резултати и прозрения от проучването „Национален индекс на щастието“

Longform

- 18 НЯМАМЕ НУЖДА ОТ Г-7**
Последната среща на групата в Корнуол би трябвало да е наистина последната
- 20 СЪСЕД В ОГЛЕДАЛОТО**
За света те са най-близки, почти неразличими. Помежду си обаче са непознати съседи. Ето това са България и Румъния
- 23 ЕВРО 2020: ЗАГУБАТА ГАРАНТИРАНА**
Само от непродадени билети УЕФА изпусна над 200 млн. евро
- 26 ВИСОКАТА ИНФЛАЦИЯ ЩЕ Е КРАТКОТРАЙНО ЯВЛЕНИЕ**
Емил Хърсев, финансист: Не трябва да разчитаме прекалено на чуждестранни компании за трансформацията на българската икономика, тя може да се осъществи и от местни предприятия

Leadership

- 28 УМЕНИЕТО ДА ВИЖДАМЕ ОТВЪД ПРЕДРАЗСЪДЪЦИТЕ**
Защо многообразието в екипите е основно конкурентно предимство на бизнеса
- 30 НАСЛЕДНИКЪТ НА ОРАКУЛА**
Кой е Грег Абел, който ще замести Уорън Бъфет

- 32 РАБОТА С ХОРА, КОИТО НЕ СЕ ПЛАШАТ ОТ ТРУДНОСТИ И ЗНАЯТ, ЧЕ ВСЯКА ПРОМЯНА Е УРОК**
Николета Станаилова, „Телелинк Бизнес Сървисис Груп“ АД
- 34 ЗАЩО ЛЕБРОН ДЖЕЙМС ИСКА ДА СИ КУПИ ОТБОР ОТ НБА**
Краткият отговор е: „Защото може“. Но има и още
- 38 ИНВЕСТИРАМЕ В ХОРАТА, КОИТО ИЗГРАЖДАТ БЪДЕЩИТЕ ИНЖЕНЕРИ**
Проф. д-р инж. Венцислав Вълчев, ТУ – Варна
- 40 ТЕМА: ПРОМЯНАТА, НА КОЯТО СМЕ СПОСОБНИ**
17 сценария за по-добро утре

Business

- 70 НАЙ-ЗЛЕ ПАЗЕНАТА ТАЙНА НА APPLE**
Легендарният автомобил на компанията може да стане факт през настоящото десетилетие
- 73 МЕЧТАТА ЗА ИЗЦЯЛО АВТОНОМНИ АВТОМОБИЛИ СЯКАШ ИЗБЛЕДНЯВА**
Но повдига въпроса, дали е възможно да изгубим умението да се губим
- 76 ЖИВОТ НА БЪРЗООБОРОТНИ СТОКИ**
Проучване на ритейл тенденциите

80 ГРАДИНА С МИСИЯ
Албена Георгиева, „BILLA България“

**82 ДОВЕРИЕТО ОПРЕДЕЛЯ
УСПЕХА**
Ялчин Джем, „Kaufland България“

84 ТЕХНОЕВОЛЮЦИЯ
Борис Захариев, „Техномаркет“

87 ЛИДЕР ПО ПРИНУДА
Изборът пред компаниите
за доставки е да са лидери
или да работят на загуба

**90 5 НЕЩА, КОИТО СА ВЪЗМОЖНИ
САМО С 5G ULTRA**
Назаем от блога на А1

Green

92 ШЕРХОЛДЪР АКТИВИСТИ
Могат ли петролните гиганти
да тръгнат по зелен път?

97 ЖИВЕЙ ЗА МЕДА
„Асарел-Медет“ и „Кауфланд
България“ с общ проект в
подкрепа на пчеларството и
биоразнообразието

98 ДА ОПАЗИШ БЪДЕЩЕТО
Стратегията и политиките на Siemens
в сферата на устойчивостта
надграждат наследството
на Вернер фон Сименс

Ad&Media

100 НЕСЕРИОЗНА РАБОТА
Няколко реклами,
които ни карат да се смеем

102 ТОВА Е ВСИЧКО, ПРИЯТЕЛИ!
Идва ли краят на големите
киностудиа, на киносалоните и
на филмовата индустрия такава,
каквото я познаваме?

**106 ДОБРИТЕ АВТОРИ ОТИВАТ
КЪДЕТО СИ ИСКАТ**
Какво е Substack и как работи

**108 ПОЛИТИЧЕСКИЯТ ДЕБАТ ПО ВАЖНИ
ТЕМИ И ВЪВ ВАЖНИ МОМЕНТИ
ОСТАВА НЕЗАМЕНИМ**
Как водещата на „Референдум“
Добрин Чешмеджиева се подготвя
за „Надпреварата“

Life&Art

109 ИЗКУСТВО ОТ СЪРЦЕ И РЪЦЕ
Керамичните изработки на арх.
Мария Балева: творческа енергия,
вдъхновена от стиховете на Зорница
Генова, хиляди почитатели в
Instagram и бизнес със света

112 ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ ЛЯТОТО
Три събития, които ще се случат в
името на всичко нормално на този
свят

Shot

**113 ПЕТ НЕЩА, КОИТО НАУЧИХ
ПРЕЗ ПОСЛЕДНИЯ МЕСЕЦ**
От Петко Карамочев

Програмист извън кутията

Пътят на 18-годишния Георги Корчаков до изобретяването на Smart Medical Box – кутията, която помага за точния прием на лекарства

✎ Петър Хераков ✎ Юлиан Донов

Месец преди да завърши Технологично училище „Електронни системи“, Георги Корчаков спечели наградата за най-добър проект в категория „Роботика и вградени системи“ на ТУЕС Фест 2021. Направи го със Smart Medical Box – автоматична кутия за лекарства, която следи за правилния

им прием от възрастни хора и хора, страдащи от деминция. „В много случаи хората с деминция не приемат правилно лекарствата си, понеже ги забравят или в по-лошия случай – забравят, че са ги приели и ги вземат повторно. Този проблем с нарушения прием исках да реша“, разказва Георги. За да стигне до работещо ре-

шение, изминава дълъг път на проби, грешки и учене. „Първия прототип направих преди няколко години чрез 3D принтер, което го правеше много непрактичен. Вторият наподобява сегашния, но в него всички електронни елементи са готови модули, сглобени на прототипна платка. Имах много проблеми по време на разработката на

сам да проектирам вътрешната електроника, вместо да се уповавам на готови модули. Софтуерът е създаден по много лесен начин за надграждане и това ми дава стимул да развивам повече функционалности.“ Сега Георги е убеден, че проектът може да бъде разработен като реален бизнес и че би могъл да помогне на много хора. „Не става дума само за грижа за здравословното състояние, но и за комуникацията – когато сме с възрастните си близки, няма да говорим за болести и да се караме за невзети лекарства, а ще провеждаме по-истински и интересни разговори“, казва Георги.

А откъде е любовта към електрониката? „В първи клас започвах с баща ми готови платки, които светеха, и аз изпитвах огромна радост от това. В четвърти клас за пръв път видях робот, създаден от наши семейни приятели, и си казах, че искам и аз да си направя. Тогава баща ми ме изненада с два огромни кашона, пълни с електроника, и заедно създадохме първия си робот. Беше много тромав, но за нас беше най-страхотният на света. После случайно попаднах-

ме на състезание по роботика, където получих първата си награда – за най-малък участник. Така започна дългото пътешествие в сферата на роботиката и въградените системи“, спомня си Георги, който ще продължи да учи електроника и електронно инженерство, но извън България.

За финал го питаме като какъв се определя: гийк, нърд или нормален програмист. „Определено не съм човек, който седи генем и нощем в мазето и работи на компютъра си, без да стане и да си покаже носа на слънце. Обичам да съм сред много хора, което не е характерна черта на гийковете, нърдовете или на програмистите. Разбира се, имам някои професионални изкривявания – когато отида за сладолед например, започвам да анализирам как работи машината и тотално забравям за него.“ Едно от нещата, които могат да го изключат поне за малко от електрониката пък, е пианото. „Започнах да свиря преди две години, абсолютно любителски и без учител през повечето време. Усещането да посвириш за удоволствие в края на изморителен ден е страхотно.“ **М**

софтуера, най-вече защото все още нямах нужните знания, за да създам толкова сложен проект“, споделя Георги. По третия прототип започва работа година по-късно, когато вече е напреднал на теория и практика. „Учудващо е колко много можеш да научиш за една година и колко различни концепции ти идват в съзнанието. Успях

Smart Medical Box има 28 отделни чекмеджета – за 7 дена в седмицата с по 4 приема на ден. Кутията се зарежда и настройва с лекарства от човека, отговорен за болния. Когато стане време за прием, издава звуков сигнал и свети с определена анимация, целяща да привлече вниманието на пациента и да го подкани да си вземе лекарствата

Градските професии от близкото бъдеще

Макар пандемията да накара някои хора да преосмислят живота в града и да се насочат към къщи и вили, тенденцията големите урбанистични центрове да стават все по-големи и да приемат все повече хора няма да се промени скоро. А концентрацията на хора и ресурси винаги е водела до появяването на нови професии. Ето какви ще са някои от тях

✍ Петър Хераков

ТЕХНИК НА ЗАРЕЖДАЩА СТАНЦИЯ

Може би настоящите работници по бензиностанциите са фаворити за тази позиция. Стига да има подходящи курсове, чрез които те да се пренасочат. Защото е ясно, че броят на електрокарите ще продължи да се увеличава, съответно ще трябва да има повече станции за тяхното зареждане. А те се нуждаят от поддръжка. Това може би ще е по-сложно, отколкото да смениш изгоряла крушка.

ВЕРТИКАЛЕН ГРАДИНАР

Бетонната джунгла става все по-голяма и за всеобщ ужас – все по-гореща през лятото. Дори и тук разликата в температурата между центъра на София и Баня може да стигне до 8 градуса в наистина горещ ден. Прогнозите за повишаване на температурите с 2–3 градуса ще накарат все повече градове да опитат да отглеждат зеленина на всевъзможни места – покриви, балкони, стени и каквото друго може да се покрие с растителност, за да не акумулира толкова много топлина. Тази жива градска джунгла ще се нуждае от хора, които да се грижат за нея. Те ще трябва да разбират от градинарство и да могат да се катерят като алпинисти. После ще дойде ред на биолози, които да разбират от вредители, на дизайнери, които да съчетават видовете, и на инженери, които да проектират системите за наблюдение, поливане и пестене на ресурси.

ПРИДРУЖИТЕЛ НА ВЪЗРАСТНИ ХОРА

И тази професия вече е реалност. В градски условия обаче тя е различна от това, което се случва в домовете за стари хора. Тези придружители могат да бъдат наемани чрез специална апликация. И те не покриват медицински грижи. Те са налични, за да се разхождат с възрастните и да си говорят с тях. Светът е такъв, че много хора живеят далеч от семействата си и имат нужда да общуват, да споделят какво им тежи и какво ги тормози. Разбира се, всеки придружител трябва да е добре проверен и да е минал поне начални курсове по психология.

СМАРТ МОНТАЖИСТ

И тази бъдеща професия е пряк резултат от развитието на технологиите. Всякаква голяма смарт технология има нужда от човек, който да я инсталира и поддържа. В редица страни има и правителствени програми, чиято цел е монтиране на смарт устройства, които да следят потреблението на енергия във всеки дом, за да може то да се оптимизира. Ако ЕС реши да приеме този модел за всички, това ще са 200 млн. устройства за монтаж.

АРХИТЕКТ НА ПРИЛИВИ

Най-големите градове в света са свързани с водата по един или друг начин. Или са на морета и океани, или през тях минават големи реки. И някои от тях като Маями вече си имат проблеми с високите приливи. Архитектите на приливи ще трябва да са готови с планове за някои от най-големите инженерни проекти на 21. век. И вече се търсят такива – според различни източници обявените позиции за професионалисти от тази сфера са нараснали с близо 30% на годишна база спрямо 2020 г.

ВИРТУАЛЕН ШЕРП

Човекът, който е най-наясно с всеки артикул, предлаган във виртуалния магазин. Той ще направи така, че пазаруващият да остане доволен и да се върне отново. Луксозните марки вече имат такива служители. Те заместват традиционните консултанти, защото все повече физически магазини са заменени от виртуални.

ФАСИЛИТАТОР „РАБОТА ОТ ВКЪЩИ“

Преди пандемията едва 5% от фирмите имаха функциониращи политики за работата от вкъщи. Сега, когато се очаква този модел да стане норма, компаниите ще трябва да се научат как да прилагат уроците, които са научени през последната година. За тази цел ще им трябват хора, които да се занимават специфично точно с този сегмент.

Триумф за бизнеса и за хората

Конкурсът „Мениджър на годината 2021“ ще отличи лидерите с индивидуален подход към устойчивото развитие на компаниите, служителите и обществото, казва Силвия Пенева, управляващ съдружник в „Делойт България“

✎ Венцислав Савов ✎ личен архив

Какво се открии в бизнес лидерството по време на пандемия?

Covid-19 изправи организациите пред значителни оперативни, финансови и ликвидни предизвикателства, което повече от всякога изисква изключителни мениджърски умения и мобилизира вземането на отговорни, трудни и в същото време смели решения, важни за оцеляването на бизнесите.

Подобно на предходни кризи с подобен мащаб това е време, в което най-красноречиво се доказват устойчивостта и гъвкавостта на компаниите, както и находчивостта и уменията на техните лидери. Време, в което заплахите могат да бъдат превърнати във възможности и да се създадат нови перспективи – за фирмите, за техните служители и клиенти.

Какви мениджърски профили ще изведе на преден план конкурсът „Мениджър на годината 2021“?

И тази година конкурсът ще изведе на преден план онези лидери, които покажат, че са успели да управляват компаниите си със сърце и разум – с фокус върху резултатите, но в същото време с отговорност към служителите и обществото. Онези, които въпреки кризата съумяват да осигурят непрекъсваемост на бизнеса си, доверие сред заинтересованите страни, както и да използ-

Силвия Пенева е управляващ съдружник и основател на „Делойт България“, консултантската и одиторска компания, разработила методологията на конкурса „Мениджър на годината“.

Повече за правилата, етапите на конкурса, победителите през годините, партньорите и новини за „Мениджър на годината“ следете на mng.manager.bg

ват по най-добрия начин възможностите на „новата нормалност“. Надяваме се сред кандидатурите да открием вдъхновяващи и мотивиращи ръководители, които носят ясна отговорност към положителен пример, от който обществото има нужда.

До каква степен ще бъдат взети предвид финансовите резултати от пандемичната 2020 г.?

Както всяка година, оценката на финалистите ще бъде подчинена на солидна методология, разработена от „Делойт“ специално за конкурса и доказала устойчивост във времето. Финансовото представяне на компаниите в предишните 13 години е носило 50% от крайната оценка на участниците. През 2021 г. този показател ще има същата тежест, като

разглежданият период ще бъде тригодишен, отчитайки изменението във финансовите показатели през 2019 и 2020 г.

Тук отново бих припомнила, че финансовите резултати на фирмите се сравняват с тези на техни преки конкуренти – този бенчмаркинг в собствената им индустрия ги позиционира обективно спрямо участниците от други сектори, в които мащабите и динамиките може да не са непременно сходни.

Добрите управленски практики и личните управленски качества, оценявани във втория и третия етап на конкурса, запазват своето място и тежест в оценката. Тази година фокусът тук ще бъде върху въпросите за гъвкавостта, устойчивостта и дигиталната зрялост, както и към отговорните бизнес решения, които Covid-19 изведе на преден план.

Защо гъвкавостта и устойчивостта са важни за методологията на тазгодишното издание на конкурса?

По време на криза устойчивите организации бързо и успешно преминават през три фази – реакция, възстановяване и процъфтяване. Затова устойчивостта и гъвкавостта се превръщат в критичен въпрос за всички индустрии и възможност за получаване на конкурентни предимства.

В тазгодишното издание на конкурса за нас е важно да разберем как, водени от своите мениджъри, организациите се справят със свързаните с Covid-19 събития от 2020 г., как ги управляват към днешна дата и как те реагират на очакванията на заинтересованите страни (клиенти, регулатори, акционери, местни общности) по отношение на своето въздействие върху обществото, икономиката, околната среда и климатичните промени.

Отговорите на тези въпроси са важни, защото именно устойчивите бизнес модели, налагани от днешните лидери, помагат на компаниите да преодоляват предизвикателствата и да вървят напред. Точно такива модели и лидери търсим и отличаваме в рамките на конкурса „Мениджър на годината“.

За 13 години преглед на финансови документи, управленски модели и 360-градусови оценки на стотици мениджъри какво научихте за профила на най-добрите?

Успешните примери са навсякъде около нас. Управленските практики и политики работят по различен начин в различните сектори, затова е важен индивидуалният подход на лидера към бизнеса, към компанията и служителите. Той всъщност е определящ за успеха на фирмата. Добрите лидери са вдъхновяващи, мотивиращи, смели и отговорни и в добри, и в лоши времена. Оценяват възможностите и управляват рисковете, вземат решения с помощта на екипите си и стоят твърдо зад тях – с отговорност към служителите и обществото. Сигурна съм, че и тази година чрез конкурса обществото ни ще има възможността да види тъкмо такива примери. **М**